

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudkyně Kateřiny Štěpánové a soudce Michala Bobka v právní věci žalobce: **M. R.**, , zastoupen opatrovnící Bc. M. R., DiS., bytem tamtéž, právně zastoupen JUDr. Marcelou Fryštenskou, Ph.D., advokátkou, se sídlem Smetanova 47, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 1. 2021, č. j. MPSV-2021/7537-911, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze 28. 6. 2023, č. j. 16 Ad 5/2021 - 26,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 6. 2023, č. j. 16 Ad 5/2021 - 26, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 15. 1. 2021, č. j. MPSV-2021/7537-911, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný je **povinen** nahradit žalobci náklady řízení o žalobě a o kasační stížnosti ve výši 2 600 Kč k rukám jeho zástupkyně JUDr. Marcely Fryštenské, Ph.D., advokátky, a to ve lhůtě třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Úřad práce ČR – krajská pobočka pro hlavní město Prahu (dále jen „úřad práce“) přiznal žalobci rozhodnutím ze dne 24. 4. 2019 příspěvek na zvláštní pomůcku „speciální zádržné systémy“ ve výši 8 200 Kč, přestože v žádosti z března 2018 žalobce uplatnil částku celkem 49 450 Kč.

[2] Rozhodnutí úřadu práce potvrdil žalovaný napadeným rozhodnutím ze dne 15. 1. 2021. Správní orgány shledaly, že speciální zádržný systém, který byl do vozidla žalobce instalován, se skládá z několika oddělitelných prvků. Příspěvek poskytl jen na položku „čtyřbodové stabilizační pásy včetně břišního a ramenního pásu a montáž“. Ostatní prvky systému, konkrétně „dělicí přepážku“, „úpravu prostoru za hlavou“, „úpravu zadních dveří“ (vždy včetně montáže) do příspěvku na zvláštní pomůcku - speciální zádržné systémy nezahrnul. Dle žalovaného zádržný systém slouží ke snížení rizika a má zajišťovat větší stabilitu uživatele ve vozidle. Dělicí přepážka není určena pro bezpečnost přepravované zdravotně postižené osoby, ale zvyšuje bezpečnost řidiče. Úpravy prostoru za hlavou na zadních sedadlech a na zadních dveřích pak představují dodatečnou úpravu motorového vozidla a žalobce by o ně měl požádat samostatně.

[3] Žalovaný přitom rozhodoval o žádosti žalobce z března 2018 již podruhé. Jeho předchozí rozhodnutí (ze dne 19. 7. 2019 potvrzující rozhodnutí úřadu práce o poskytnutí příspěvku pouze ve výši 8 200 Kč) zrušil Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 18. 8. 2020, č. j. 2 Ad 27/2019 - 26, pro nepřezkoumatelnost.

[4] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) žalobu nyní zamítl. Souhlasil s úvahami žalovaného ohledně zádržných pásů jako samostatné věci oddělitelné od dalších úprav ve vozidle. Stabilizační pásy mají samostatnou funkci i bez instalace dalších komponentů požadovaných žalobcem. Soud nepochyboval o vhodnosti dalších úprav vzhledem k onemocnění žalobce, avšak uzavřel, že kritérium funkčnosti nelze vykládat natolik extenzivně, aniž by byla respektována zákonem předpokládaná podzákonná úprava, tj. vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením (dále jen „vyhláška č. 388/2011 Sb.“), a v ní vymezené zvláštní pomůcky. Správní orgán nebyl oprávněn přiznat žadateli plnění ze sociální dávky, pokud to zákon neumožňuje. Městský soud rovněž poukázal na definici zádržného systému v zákoně č. 361/2000 Sb., o silničním provozu, v platném znění, podle jehož § 2 písm. ii) je „zádržným bezpečnostním systémem bezpečnostní pás nebo dětská autosedačka“. Dospěl tak k závěru, že speciálním zádržným systémem ve smyslu vyhlášky č. 388/2011 Sb. jsou pouze bezpečnostní pásy nad rámec běžné tovární úpravy motorového vozidla. Městský soud uvážil i o aplikaci principu srovnatelnosti pomůcek, vyložil jej však restriktivně.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[5] Žalobce („stěžovatel“) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[6] Stěžovatel nesouhlasí s výkladem pojmu speciální zádržný systém za pomoci zákona o silničním provozu. Polemizuje s názorem městského soudu, který speciální zádržný systém chápe jen jako „bezpečnostní pásy nad rámec běžné tovární úpravy“.

[7] Domnívá se, že v případě stěžovatele tvoří speciální zádržný systém kromě čtyřbodového stabilizačního pásu a břišního a ramenního pásu i dělicí přepážka

pokračování

mezi předními a zadními sedadly, úprava prostoru za hlavou a úprava zadních dveří. Pouze instalace všech těchto komponent vytvoří plnohodnotný bezpečnostní systém, který stěžovateli s ohledem na jeho zdravotní postižení zajistí ochranu života a zdraví.

[8] Stěžovatel nesouhlasí s tím, že účelem zvláštní pomůcky - speciální zádržný systém je jen stabilita jejího uživatele při sezení v autě. Takový výklad by byl v rozporu s § 9 odst. 5 zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, v platném znění (dále jen „zákon č. 329/2011 Sb.“), podle něhož *„zvláštní pomůcka umožní osobě sebeobsluhu nebo ji potřebuje k realizaci pracovního uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím“*. Speciální zádržný systém je nutno chápat jako celek, soustavu složenou z částí vzájemně na sebe působících. Bez jeho použití by stěžovatel ohrožoval sebe i okolí; speciální zádržný systém v jeho případě plní i ochrannou funkci.

[9] Výkladem žalovaného by též nebyla splněna zákonem předpokládaná podmínka, aby pomůcka vyhovovala zdravotnímu stavu žadatele (ve smyslu § 9 odst. 10 zákona č. 329/2011 Sb.).

[10] Stěžovatel proto navrhl, aby NSS rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[11] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti setrval na svých předchozích závěrech. Speciální zádržný systém má za „systém sestávající ze sedadla připevněného vhodnými prostředky k nosné konstrukci vozidla a z bezpečnostního pásu, pro který je na nosné konstrukci sedadla umístěn alespoň jeden kotevní úchyt“. Jeho účelem je zajistit větší stabilitu při sezení ve vozidle. Funkce dělicí přepážky naopak není zadržovat uživatele na místě a bránit zranění v případě prudkého zpomalení či nárazu, ale ochrana řidiče před zásahy do řízení. Úprava prostoru za hlavou a na dveřích vozidla představují dodatečnou úpravu vozidla, tedy odlišnou zvláštní pomůcku (ve smyslu přílohy 1 k vyhlášce č. 388/2011 Sb.). Jednotlivé žádané komponenty nejsou součástí jedné věci a lze je užívat samostatně. Žalovaný nepochybuje o vhodnosti žádaného kompletu pro stěžovatele, nicméně příspěvek na zvláštní pomůcku - speciální zádržné systémy není poskytován na všechny jeho prvky. Navrhl proto, aby soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil splnění zákonných podmínek řízení o kasační stížnosti a konstatuje, že konstatuje, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou, proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost ve smyslu § 102 zákona s. ř. s. přípustná.

[13] Vzhledem k tomu, že ve věci rozhodoval specializovaný samosoudce (§ 31 odst. 2 s. ř. s.), zabýval se dále tím, zda se jedná o kasační stížnost přijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s. Výkladem kritérií přijatelnosti se již soud v minulosti podrobně zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS. V něm

interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[14] Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně důvody přijatelnosti nesdělil. Je sice v jeho zájmu, aby tyto důvody uvedl, nicméně pokud tak neučiní, není to bez dalšího důvodem k odmítnutí kasační stížnosti pro nepřijatelnost. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přijatelnou, neboť výklad § 9 odst. 1, § 9 odst. 5 písm. b) a § 9 odst. 10 zákona č. 329/2011 Sb. ve vazbě na zvláštní pomůcku – speciální zádržný systém dle přílohy 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb. nebyl dosud v judikatuře řešen. V nyní souzené věci též nelze vyloučit zásadní pochybení městského soudu, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, a to zejména s ohledem na závažnost jeho zdravotního stavu způsobeného kombinací zdravotních postižení.

[15] Kasační stížnost je tedy přijatelná. A je také **důvodná**.

[16] Opatrovnice stěžovatele v roce 2018 požádala o příspěvek na zvláštní pomůcku - speciální zádržný systém. Upřesnila, že se jedná o systém od výrobce IROA-HDC, s.r.o. („Invalidní Ruční Ovládání Auta“) a doložila mj. osvědčení Ministerstva dopravy o schválení jeho technické způsobilosti k uvedenému typu konstrukční části nebo výbavy vozidla k provozu na pozemních komunikacích, konkrétně k dělicí přepážce mezi předními a zadními sedadly pro přepravu X s problémovým chováním. K žádosti předložila fakturu, která specifikuje jednotlivé položky požadované pomůcky: dělicí přepážka mezi předními a zadními sedadly (20 500 Kč), montáž dělicí překážky (8 000 Kč), úprava prostoru za hlavou na zadních sedadlech (4 000 Kč), úprava zadních dveří (2 500 Kč), čtyřbodové stabilizační pásy včetně břišního a ramenního pásu (5 000 Kč) a montáž pásů (3 000 Kč); vše navýšeno o DPH ve výši 15 %. Dle opatrovnice stěžovatele je tento komplex nezbytný z bezpečnostních důvodů pro přepravu stěžovatele vzhledem k jeho zdravotnímu stavu, neboť je s to zamezit jeho nežádoucím reakcím a zásahům do řízení. Stěžovatel se projevuje auto i heteroagresivně, může být nebezpečný sobě i okolí.

[17] V nynější věci není pochyb o tom, že stěžovatel splňuje zákonné podmínky pro přiznání zvláštní pomůcky. Jeho zdravotní stav byl osvědčen lékaři posudkových komisí. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce je „X“. Má tak nárok na zvláštní pomůcku, jak je vymezena v § 9 odst. 1, 2 a 4 zákona č. 329/2011 Sb., neboť se jedná o osobu s těžkou mentální retardací charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Postižení žalobce je výslovně uvedeno v části I bodu 4 písm. b) přílohy k zákonu (ve znění účinném v době rozhodování žalovaného, tedy do 29. 2. 2020; v aktuálním znění se jedná o část I bod 5 písm. b) přílohy zákona), který vymezuje zdravotní postižení odůvodňující přiznání příspěvku na pořízení speciálního

pokračování

zádržního systému. Dále se u stěžovatele nejedná o zdravotní stav uvedený v části II téže přílohy zákona, který by vylučoval přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku.

[18] Otázkou tak zůstává, zda pomůcku jako celek, na jejíž pořízení stěžovatel žádal přispět, lze považovat za tzv. zvláštní pomůcky – speciální zádržné systémy, jak jsou vymezeny v prováděcím právním předpise (srov. § 9 odst. 13 zákona č. 329/2011 Sb.), konkrétně v příloze 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb.

[19] Správní orgány a městský soud dospěly k závěru, že zvláštní pomůcka - speciální zádržné systémy slouží jako prostředek k zajištění stabilizace (resp. bezpečnosti) přepravované osoby. Při výkladu nezohlednily bezpečnost řidiče přepravované osoby, resp. třetích osob a usoudily, že speciálním zádržným systémem jsou pouze speciální pásy, tedy pásy splňující funkce nad rámec tovární úpravy bezpečnostních pásů. Ačkoliv nezpochybnilo vhodnost žádaného komplexu vzhledem k onemocnění stěžovatele, uzavřely, že žadateli nelze přiznat plnění ze sociální dávky v požadovaném rozsahu, neboť to zákon neumožňuje.

[20] S názorem žalovaného, který akceptoval i městský soud, však Nejvyšší správní soud nesouhlasí.

[21] Dávky přiznávané osobám se zdravotním postižením jsou určeny ke zmírnění sociálních důsledků zdravotního postižení těchto osob a k podpoře jejich sociálního začleňování, jak stanoví § 1 zákona č. 329/2011 Sb. Cílem a smyslem právní úpravy je zvýšení adresnosti a efektivnosti pomoci, jak ostatně plyne i z důvodové zprávy k citovanému zákonu.

[22] Stěžovatel požádal o příspěvek na pořízení zvláštní pomůcky - speciálního zádržného systému, která byla výrobcem koncipována jako komplex. Jednalo se o novou speciální úpravu, která má krom stabilizace přepravované osoby zabránit i napadení řidiče, je běžně instalovaná do vozidel v pobytových sociálních službách, přičemž se nejedná o úpravu vozidla, neboť není zapsána v technickém průkazu, jak vypověděl před úřadem práce zástupce společnosti IROA (srov. „protokol o upřesnění technických záležitostí k žádosti o příspěvek“ ze dne 16. 10. 2018).

[23] Nejvyšší správní soud upozorňuje, že nárok na příspěvek na zvláštní pomůcku je podmíněn i tím, aby pomůcka umožnila osobě sebeobsluhu nebo ji tato osoba potřebovala k pracovnímu uplatnění, k přípravě na budoucí povolání, k získávání informací, vzdělávání anebo ke styku s okolím [srov. § 9 odst. 5 písm. b) zákona č. 329/2011 Sb.]. Zvláštní pomůcka se rovněž poskytuje v provedení, které osobě vzhledem k jejímu zdravotnímu postižení plně vyhovuje (srov. § 9 odst. 10 citovaného zákona).

[24] Jinými slovy, kromě objektivního kritéria způsobilosti pomůcky sloužit zamýšlenému účelu („potřeba“) stanovil zákonodárce pro přiznání příspěvku i podmínku „subjektivní vhodnosti“. Nárok spojuje s tím, aby pomůcka žadateli s ohledem na jeho zdravotní postižení „plně vyhovovala“. I pomůcka obecně způsobilá naplnit účel zákona

totiž nemusí být pro konkrétní osobu vzhledem k jejímu zdravotnímu postižení plně vyhovující.

[25] V nynější věci je potřeba speciálního zádržného systému pro stěžovatele k zajištění zákonem předpokládaných aktivit zjevná. Vzhledem k charakteru zdravotního postižení stěžovatele a jeho projevů bylo nicméně namístě při výkladu pojmu speciální zádržný systém v rozsahu žádaném stěžovatelem zohlednit i subjektivní kritérium vhodnosti. Stěžovatel je totiž při přepravě potenciálně schopen ublížit nejen sobě (stabilizace), ale i třetí osobě, která jej přepravuje. V jeho případě tak nelze účel speciálního zádržného systému omezit na zajištění potřeby bezpečnosti jeho samotného (jako přepravované osoby), ale je nutno mít na paměti i snížení rizika možných nechtěných projevů jeho onemocnění, které by mohly ohrozit bezpečnost řidiče či další přepravované osoby, a ve svém důsledku (logicky) i samotného stěžovatele. Nelze proto zvláštní pomůcku - speciální zádržný systém zúžit toliko na speciální úpravu pásů, neboť ta by sama o sobě stěžovateli kýženou bezpečnost nepřinesla; pro stěžovatele by totiž s ohledem na jeho postižení nebyla bez dalších součástí systémů vhodná.

[26] Nad rámec výše uvedeného je možno poukázat i na Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením (vyhlášena pod č. 10/2010 Sb. m. s.), k jejímuž naplňování se Česká republika zavázala. Ta ve svých člancích 19, 20 či 24 předpokládá právě podporu postižených osob, jejich začlenění a (znovu)zapojení do společnosti, jakož i dosažení a udržení jejich samostatnosti. Při výkladu pojmu speciální zádržný systém tedy hraje svou roli i aspekt potřeby a vhodnosti zdravotní pomůcky nahlížený nejen úzce zdravotními hledisky, ale i sociálním prizmatem. K tomu ostatně vyzývá i výše zmiňovaná důvodová zpráva k zákonu č. 329/2011 Sb., podle které se má potřeba a vhodnost zvláštní pomůcky posuzovat jak z hlediska zdravotního stavu, tak i z hlediska sociálního.

[27] Pro úplnost lze dodat, že kritérium vhodnosti požadované pomůcky je omezeno hlediskem ekonomické náročnosti zakotveným v § 9 odst. 10 zákona č. 329/2011 Sb., a dále stanovením jednorázového limitu pro příspěvek na zvláštní pomůcku (srov. § 10 odst. 3 citovaného zákona) a horního limitu součtu vyplacených příspěvků za posledních 60 měsíců (srov. § 10 odst. 7 citovaného zákona), což jsou mechanismy bránící zneužívání či nadměrnému čerpání příspěvků na zvláštní pomůcku.

[28] Na rozdíl od městského soudu nespatřuje Nejvyšší správní soud ve výkladu speciálního zádržného systému, jak jej předkládá stěžovatel, nic nepřiměřeně extenzivního. Má-li být dávka adresná a efektivní, má-li být jejím poskytnutím naplněn cíl zákonné úpravy, tedy podpora sociálního začlenění žadatele, a mají-li být respektovány podmínky nároku na dávku, jimiž je objektivní potřeba a subjektivní vhodnost, nelze odhlédnout od specifického zdravotního postižení stěžovatele a jeho možných projevů a pojem speciální zádržný systém vykládat pouze jako čtyřbodové stabilizační pásy zajišťující stabilizaci přepracované osoby. Speciální zádržný systém v souzené věci je propojený a uspořádaný celek, soustava pomůcek, zohledňující zdravotní i sociální aspekty posuzovaného případu.

[29] Z povahy věci lze příspěvek dle zákona č. 329/2011 Sb. poskytnout jen na pomůcky, které jsou svým charakterem zvláštní (byť s určitými výjimkami, např. motorové vozidlo).

pokračování

I prostý jazykový výklad pojmu „speciální“ značí, že se jedná o něco specifického, mimořádného či výlučného, jdoucí nad běžnou normu. Městský soud si při výkladu dotčeného termínu „vypomohl“ definicí „běžného“ zádržného systému, jak jej předpokládá zákon o silničním provozu. Vnímá jej jako standardní bezpečnostní pásy, resp. autosedačky. Městský soud dovodil, že pro stěžovatele bude zádržný systém speciální již v tom, že jej čtyřbodové stabilizační pásy (včetně břišního a ramenního pásu) udrží na místě. Tato úvaha však není v kontextu posuzovaného případu úplná. Projevy onemocnění stěžovatele vyžadují, aby byl (pro opravdu bezpečnou přepravu) nejen zajištěn „speciálním zádržným pásem“, který jej stabilizuje na místě a poskytne mu ochranu před prudkou změnou směru či rychlosti vozidla, ale zadržen ještě nad jeho rámec (vícesložkovým) „speciálním zádržným systémem“, který poskytne bezpečí i řidiči (před stěžovatelem), a v důsledku i samotnému stěžovateli. Pouze tím se pro stěžovatele tato pomůcka stane opravdu onou potřebnou a vhodnou zvláštní (speciální) pomůckou.

[30] Nejvyšší správní soud si je samozřejmě vědom toho, že míra uvážení zákonodárce, jakou dávku a za jakých podmínek poskytnout, je s ohledem na specifickou povahu sociálních práv širší, než u základních lidských a politických práv [srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 5. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 1/08 (N 91/49 SbNU 273; 251/2008 Sb.), odst. 90; ze dne 24. 4. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 54/10 (N 84/65 SbNU 121; 186/2012 Sb.), odst. 43-66]. *„Je v pravomoci zákonodárce, aby rozsah poskytování sociálního zabezpečení vymezil v zákoně, přičemž není nutné, aby sociální dávky byly poskytovány ve všech myslitelných situacích“* (k tomu srov. například rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2015, č. j. 4 Ads 187/2015 - 26). Judikaturou je též potvrzeno, že výčet zdravotních postižení v příloze k zákonu o poskytování dávek, která odůvodňuje přiznání příspěvku na zvláštní pomůcku, je výčtem taxativním, u žadatele se musí jednat o zdravotní postižení shodné s postiženími tam vyjmenovanými, přičemž přirovnávání postižení jiných není přípustné (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 55/2013 - 29, či ze dne 16. 6. 2016, č. j. 4 Ads 51/2016 - 29, z novějších například ze dne 12. 11. 2020, č. j. 10 Ads 360/2020 - 26).

[31] Jinak je ovšem nutno přistoupit k výkladu druhů a typů zvláštních pomůcek určených osobám se zdravotním postižením vtělených do přílohy 1 k vyhlášce č. 388/2011 Sb., na které má žadatel o dávku nárok v případě, že je u něj shledáno taxativně vymezené zdravotní postižení.

[32] Zákonodárce seznam zvláštních pomůcek, resp. okruhy jejich jednotlivých typů, vtělil do vyhlášky cíleně. S ohledem na relativně rychlý technický pokrok i pokrok v léčebných postupech totiž předpokládal časté změny v právní úpravě. Zákon č. 329/2011 Sb. umožňuje, aby byl příspěvek poskytnut na pomůcku, která ve vyhlášce uvedena není, a to za podmínky, že je srovnatelná s některou z pomůcek, která ve vyhlášce uvedena je (viz § 9 odst. 14 citovaného zákona). Zákonodárce takto prostřednictvím zásady funkcionality a srovnatelnosti otevírá prostor pro rozšiřující výklad jednotlivých položek přílohy 1 vyhlášky č. 388/2011 Sb., který pružněji zohlední vývoj pomůcek a náhled na ně v čase.

[33] Žalovaný měl při výkladu pojmu speciální zádržný systém, který je uveden v příloze

vyhlášky, reflektovat účel žádané pomůcky z pohledu zdravotního omezení stěžovatele a jeho projevu. Z obsahu správních spisů jednoznačně plyne vhodnost a potřebnost pomůcky jako celku. Nejvyšší správní soud takto uzavírá, že nepřiměřeným „rozparcelováním“ žádané pomůcky na její jednotlivé komponenty žalovaný popřel samotný účel a funkci zvláštní pomůcky (tedy nejen to, aby se stěžovatel při jízdě nezranil sám, ale aby byly omezeny i nežádoucí projevy jeho onemocnění, které by prostřednictvím ohrožení řidiče mohly ovlivnit i bezpečnost stěžovatele).

[34] Nejvyšší správní soud je nucen rovněž korigovat závěry správních orgánů ohledně oddělitelnosti jednotlivých částí pomůcky. Stěžovatel žádal úhradu příspěvku na speciální zádržný systém jako celek právě proto, aby vyhovoval jeho konkrétnímu zdravotnímu postižení. Nebylo jakéhokoliv důvodu stěžovatele „nutit“ k podávání samostatných žádostí o přiznání příspěvků na jednotlivé komponenty systému. Uvedené není nikterak účelné a již vůbec ne souladné se zásadou hospodárnosti či zásadou dobré správy. Bylo namístě žádost stěžovatele vyhodnotit komplexně, dle jejího obsahu, nikoli jej obecně odkazovat co do jednotlivých částí požadovaného celku na jiný nárok na zvláštní pomůcku či další jiná řízení, jejichž výsledek navíc nelze předjímat.

[35] Již jen zcela nad rámec uvedeného poukazuje Nejvyšší správní soud i na to, že aktuální znění zákona č. 329/2011 Sb., účinné od 1. 1. 2022 (srov. jeho § 9 odst. 2), umožňuje poskytnout příspěvek na zvláštní pomůcku – speciální zádržný systém i osobám s X poruchou (oproti dřívějšímu znění, podle něhož byla pomůcka poskytována pouze osobám s těžkou nebo hlubokou mentální retardací či stavy na rozhraní těžké mentální retardace). Tato úprava byla zavedena právě s ohledem na osoby s X, u nichž se i přes léčbu vyskytují závažné projevy agrese, kvůli kterým např. nemohou využívat prostředky hromadné dopravy. Byť uvedené není pro stěžovatele (právně) relevantní, neboť dle posudkových lékařů trpí vedle X poruchy i X, je možno na uvedeném přístupu zákonodárce demonstrovat vůli reagovat na tento typ onemocnění a rozšířit zákonné možnosti pro přiznání nároku na zvláštní pomůcky. Z přístupu zákonodárce lze rovněž vyvodit potřebu v každém jednotlivém posuzovaném případě zohlednit projevy postižení a vzít je v potaz při úvahách o typu a druhu požadované zvláštní pomůcky, a to zejména při posuzování její vhodnosti pro konkrétního žadatele.

[36] V dalším řízení správní orgány v intencích tohoto rozsudku posoudí nárok stěžovatele na zvláštní pomůcku - speciální zádržné systémy dle jeho žádosti a zohlední přitom účel zákona, potřebu, vhodnost a funkci požadované pomůcky jako celku, a to vzhledem ke zdravotnímu postižení stěžovatele. Přihlédnou rovněž k technickému vývoji a hledisku sociálnímu, jak bylo vysvětleno výše.

IV. Závěr a náklady řízení

[37] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, proto napadený rozsudek krajského soudu zrušil [§ 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.]. Vzhledem k tomu, že nezákonné je i rozhodnutí žalovaného, přistoupil současně i ke zrušení správního rozhodnutí. Žalovaný je vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto zrušujícím rozsudku (§ 110 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.).

pokračování

[38] Jestliže Nejvyšší správní soud zrušil jak rozhodnutí krajského soudu, tak správního orgánu, je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu. Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s.

[39] Nejvyšší správní soud přiznal úspěšnému stěžovateli náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti v podobě odměny jeho zástupkyně. Za jeden úkon právní služby v dané věci náleží mimosmluvní odměna ve výši 1 000 Kč [§ 9 odst. 2 ve spojení s § 7 bodem 3. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)], která se zvyšuje o 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Stěžovateli tak náleží náhrada nákladů řízení za dva úkony právní služby – převzetí a přípravu zastoupení na základě smlouvy [§ 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu] a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. Za dva úkony právní služby učiněné v řízení o kasační stížnosti náleží při započtení paušální náhrady hotových výdajů 2 600 Kč. V řízení před krajským soudem stěžovatel nebyl zastoupena advokátem, řízení je osvobozeno od soudních poplatků [§ 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]. Ze spisu krajského soudu neplyne, že by stěžovatel nějaké náklady vynaložil.

[40] Celkem je tedy žalovaný povinen uhradit k rukám stěžovatelovy zástupkyně JUDr. Marcely Fryštenské, advokátky, částku ve výši 2 600 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. dubna 2024

Ivo Pospíšil
předseda senátu